

PANNON PALATINUS

Elfelejtett

hírek

14.

Felgyorsult világunkban a hírközlő szervezetek, médiumok naponta újítják meg híreiket, mert kíméletlen verseny zajlik a szenzációk és katasztrófák első közléséről. A „hír” csak rövid ideig marad a címlapokon, és idővel már senki nem emlékszik az eseményekre. A hírközlő szervek nem foglalkoznak természettudományi összefüggések elemzésével, ezért a korábbi „szenzációk” jövőre ható folyamatait sem követik nyomon. A PANNON PALATINUS az Elfelejtett hírekben a természet változásainak összefüggéseit kívánja nyomon követni a hírek felelevenítésével.

Ökológiai hírek a nagyvilágból

I.

2008. január-december

A klímaváltozás a kihalás szélére sodorta az emberi fajt

Hetvenezer évvel ezelőtt a klímaváltozás okozta gyakori aszály miatt a *Homo sapiens* populációja alig kétezer főre csökkent. Azaz a kihalás széléről kapaszkodott vissza a modern ember, mielőtt megindult volna kirajzása az afrikai kontinensről – állítja egy nemzetközi genetikai kutatócsoport.

Az emberi faj Afrikából való kirajzása és a világ benépesítése mintegy 60 ezer évvel ezelőtt kezdődött. Az 1980-as években végzett mitokondriális DNS (csak anyai ágon öröklődő DNS) kutatások kimutatták, hogy az „ős Éva” mintegy 200 ezer évvel ezelőtt élt Kelet-Afrikában. A két pont közötti időszakról eddig nem sok információjuk volt a tudósoknak.

A *Genographic program* kutatói a napokban tették közzé eredményeiket, amelyek pont erről az időszakról szolgáltatnak új adatokat. A kutatás során a *khoi* és *san* afrikai bennszülött törzsek tagjainak mitokondriális DNS-ét vizsgálták.

A levegőszennyezés miatt gyengül a virágok illata

A levegőszennyezés hatására kisebb távolságra jut el a virágok illata - állapította meg egy új tanulmány. A kutatás eredményei arra is választ adhatnak, hogy egyes beporzó rovarok, leginkább a méhek állománya miért csökken bizonyos régiókban.

A Virginia Egyetem kutatói felállítottak egy matematikai modellt, amely azt szemlélteti, hogyan szállítja a szél a virágok illatát. A virágok által kibocsátott illatanyag könnyen összekapcsolódik a levegőben lévő szennyező anyagokkal, például az ózonnal. Vagyis ahelyett, hogy a virágillat messzire jutna a légáramlatokkal, átalakul, így nagyobb távolságokra már nem jut el.

Afrika árvái és halott magzatai

Naponta 27 nigériai nő hal bele abba, hogy abortuszt végeznek el rajta képzetlen kuruzslók, hozzá nem értő kezek higiéniailag elfogadhatatlan körülmények között. Ez évente közel tízezer halálesetet jelent, ami a fejlődő világban abortuszba belehaló nők egyhatodát teszi ki. Döbbenetes számok, amelyek megváltoztatására egyelőre kicsi az esély az afrikai országban.

Az abortusz egyike azon témáknak Nigériában, amelyről egyáltalán nem ildomos beszélni: a BBC News megkeresésére egyetlen nigériai nő sem volta hajlandó személyes interjút adni, mindössze arra vállalkoztak páran, hogy nevük feltüntetése nélkül, írásban válaszoljanak az angol riporterek kérdéseire. Családjuk, sőt gyakran partnerük sem tudott arról, hogy terhesek voltak, arról pedig, hogy elvetették a magzatot végképp nem, mivel Nigériában törvényileg tiltott az abortusz.

Akad-e kínai, aki ügyel a környezetre?

Ha ma Kína és a környezetvédelem kapcsolata kerül szóba bárhol a világban, ritka, hogy pozitív vélemények hangozzanak el. Pedig léteznek környezettudatos kínaiak, sőt olyanok is, akik a központi kormány erőfeszítéseit dicsérik a helyi vezetők felelőtlenségével szemben.

A szmog miatt élhetlenné váló városok, ökológiai katasztrófával fenyegető hatalmas gátrendszer, szennyezett ivóvízkészletek és az elképesztő mennyiségű üvegházhatású gáz, amelyet a kínai szénerőművek termelnek – nagyjából ezek azok a pontok, amelyek eszünkbe jutnak Kína kapcsán, ha a környezetvédelemre terelődik a szó.

Súlyos gondok, amelyek szinte egytől egyig érintik kínaiak százmillióit, sőt az üvegházhatású gázok kibocsátása a földkerekség lakóinak millióit, milliárdjait is. A BBC News riportere azonban felfedezett valamit, amelyről eddig viszonylag keveset lehetett hallani: a civil környezetvédő szervezetek egyre gyakrabban tudják

érvényesíteni érdekeiket a kínai központi, de még gyakrabban a helyi kormányzattal szemben.

Az illegális vadászat nem tiltással szorítható vissza

Bár a legelterjedtebb nézőpont szerint a veszélyeztetett állatfajok védelmének legjobb módja, ha szigorú törvényekkel tiltjuk a vadászatukat, könnyen lehet, hogy valójában az engedélyezett, ám korlátok közé szorított vadászat sokkal hatékonyabb. Az afrikai elefántok esete legalábbis ez utóbbi nézetet támasztja alá.

A Természetvédelmi Világszövetség (IUCN) legfrissebb Vörös Listája szerint világszerte 16 119 állat- és növényfaj számít veszélyeztetettnek, azaz, ha a jelenlegi trendek folytatódnak, akkor rövid időn belül e fajoknak az utolsó egyedei is eltűnhetnek a Földről. A listán szerepel többek között az emlősök közel negyede, legismertebb talán a bálnák és az afrikai elefántok helyzete.

Az orvoslást is veszélyezteti a biológiai sokszínűség csökkenése

Életmentő gyógyszerek kifejlesztése fulladhat kudarcba a természetes élővilág gyors ütemű pusztulása miatt – állapította meg az ENSZ Környezetvédelmi Programjának legutóbbi elemzése.

A Sustaining Life (Fenntartani az életet) című tanulmányt Achim Steiner, az UNEP igazgatója mutatta be. „Az ökoszisztémák gyengülése, az élőhelyek zsugorodása, a környezet szennyezése és kizsákmányolása az éghajlatváltozással együtt felemészti a bolygó természetes tőkéjét, a biológiai sokszínűséget, amely az orvostudomány számára kincsestár” – mondta Steiner az Oxford University Press gondozásában megjelent kötet megjelenése alkalmából rendezett kétnapos konferencián Szingapúrban.

Az úrból is látszik a leszakadt gigantikus antarktisi jéghegy

Több mint négyszáz négyzetkilométer kiterjedésű jégtábla szakadt le az Antarktiszról. A Wilkins-jégsel, amelyről a hatalmas jéghegy levált, az Antarktisi-félsziget legnagyobb úszó jégmezője.

A 415 négyzetkilométer területű jégtábla leszakadása február 28-án indult meg, végül teljesen levált az Antarktisz délnyugati területén lévő Wilkins-jégselről. A hatalmas jégtábla leszakadása során számos kisebb jéghegy is keletkezett – állítják a British Antarctic Survey kutatói, akik nem csak műholdfelvételek, hanem helyszíni repülés során készített légifelvételek alapján is vizsgálják a jégtábla változását.

2010. augusztus

Pannon Palatinus Szerkesztőbizottság